

OMAGIU ERUDITULUI PROFESOR UNIVERSITAR EMERIT DOCTOR GHEORGHE MUSTAȚĂ LA A 75-A ANIVERSARE

Ștefan NEGREA¹

stnegrea@yahoo.com

ABSTRACT: This article presents the life and cultural and scientific work of the reputed professor, Gheorghe Mustata, who, with his competence and passion, has published 165 papers (including 9 in foreign journals), 16 books and 19 university courses. As a manager, he organized the Marine Biological Station „Ioan Borcea”, from Agigea. He was awarded the Romanian Academy „Emil Racoviță” prize (1994). He was Dean of the Faculty of Biology, Iasi. He was one of the prodigious Romanian biologists, with significant contributions to the History and Philosophy of Science.

KEYWORDS: Gheorghe and Mariana Mustata.

Mergând, mai întâi, pe urmele savantului himenopterolog Mihai Constantineanu, de la Universitatea ieșeană, Gheorghe Mustață a devenit un strălucit entomolog. Mai târziu, fiind numit director al Stațiunii Biologice Marine de la Agigea, s-a afirmat ca un destoinic conducător, călcând pe urmele lui Grigore Antipa și ale lui Ioan Borcea. Dar să-i urmărim drumul prin viață, cu accent pe drumul în biologie, legat de cariera universitară.

Domnul Gheorghe Mustață s-a născut la 6 martie 1938, în Adjudu-Vechi, pe atunci un târg moldovenesc, ca multe altele. În curriculum vitae nu-i menționată școala primară și nici liceul, ci numai Facultatea de Biologie-Geografie a Universității Al.I. Cuza din Iași, secția biologie (1957–1962). Cu modestia sa înnăscută, puncteaza lapidar în c.v., funcțiile didactice. Deduc că și-a luat licența cu

¹ Dr. în biologie; cercetător științific principal I la Institutul de Speologie „Emil Racoviță” al Academiei Române; membru titular al Diviziei de Istoria Științei a CRIFST al Academiei Române; *Academician for life of the American Biographical Institute (USA)*.

brio „din prima”, la terminarea Facultății, pentru că a fost reținut în toamna aceluiași an ca preparator la Catedra de Zoologie (cine era șeful catedrei? Nu putem ști).

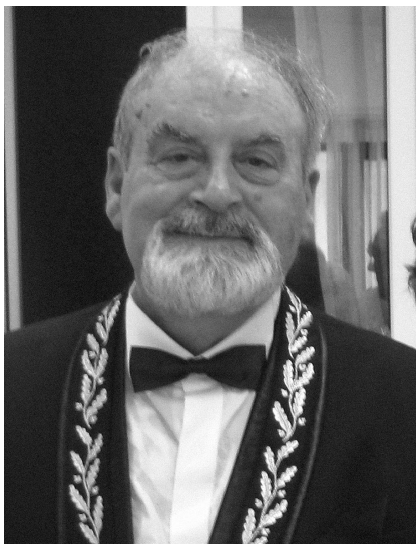

Foto: Profesorul Gheorghe Mustață la 75 de ani

În perioada 1962–1993, domnul Gheorghe Mustață a parcurs întreaga ierarhie didactică: preparator (1962–1968), asistent (1968–1971), șef de lucrări (1971–1991), conferențiar (1991–1993) și profesor (1993–2005). După 2005, a continuat ca preparator consultant până în 2008, iar de atunci și până în prezent. A rămas fidel Facultății din Iași ca profesor asociat. Între timp, barba lui neagră ca pana corbului și părul, încadrându-i fruntea înaltă, au albit, numai ochii cu privirea pătrunzătoare i-au rămas aceiași – inclusiv prietenia caldă, exprimată prin vorbe și fapte mie și Didinei – mult iubita mea pereche plecată în 2011 în lumea spiritelor, nemuritoare, supranumită într-un necrolog „Doamna Biologiei românești”. Nu pot trece mai departe fără a sublinia că perechea noastră era în fapte și vorbe ca perechea Mustață, ambii cadre didactice ale Universității din Iași – cea mai veche Universitate din România.

Activitatea didactică a fost dominantă. Ea nu s-a limitat la aceea de cadru didactic al Facultății de Biologie, ci la nivel superior, cel al întregii Universități. Astfel, profesorul Gheorghe Mustață a avut mai multe funcții de conducere la ambele nivele menționate.

- Director al Stațiunii Biologice Marine prof. dr. „Ioan Borcea” de la Agigea (1990 – în prezent)
- Președinte al Comisiei Științei exacte în cadrul Consiliului Național de Evaluare și Acreditare Academică (1994–2000)
- Șef al catedrei de Zoologie și Ecologie (2000–2001)
- Decan al Facultății de Biologie (2001–2004)
- Cancelarul Senatului Universității „Al.I. Cuza” din Iași (2004–2005)
- Membru de Onoare al Senatului U.A.I.C (2005)
- Secretar științific al Senatului U.A.I.C (1996–1999)

La această bogată activitate se adaugă 19 cursuri universitare elaborate singur sau cu Mariana Mustață și câteva cu alți profesori (N. Valenciuc, Ionel Andreescu, Mariana Panțaru, Mircea Mitroiu) – majoritatea având sute de pagini. O imensă muncă au depus autorii acestor cursuri, toate publicate. Din lista nu rezultă dacă toate sunt ilustrate și în ce constă ilustrația și nici tirajul. Menționez că „Hidrobiologia” a avut două ediții (1998 și 2000). Unele cursuri au titluri ispititoare și, cunoscând stilul scriitoricesc al profesorului Gheorghe Mustață, erudiția și viziunea sa, sunt convins că merită să supraviețuiască și în bibliotecile biologilor – cercetători, precum și amatorilor de cărți bune, scrisă la un înalt nivel științific, cu informația la zi.

Domnul profesor Gheorghe Mustață a avut o relație cu totul specială cu profesorul Gheorghe Hasan, unul dintre mentorii săi. Eu am avut onoarea să fiu împreună cu domnul Mustață, unul dintre referenții științifici pentru ultima carte scrisă de acest savant cu viziune cosmică, intitulată *Omul și Universul*. „Evoluția lumii de la particulele elementare până la neuroni și la conștiința umană.” (Editura Universității Al.I. Cuza, Iași, 1998, 242 pagini). Volumul oferit de autor poartă autograful său emoționant: „Stimaților dragilor colegi, Alexandrina și Ștefan Negrea, un cald omagiu de recunoștință pentru publicarea acestui opuscul”. Introducerea ni se încheie cu remarcă „Fără girul competent al distinșilor referenți ai cărții – nu aș fi avut îndrăzneala și energia de a stârni publicarea ei”. Câtă modestie la un suflet de savant atât de mare. Regret mult că nu pot să insist asupra acestui tratat cu informații la zi. Nu înainte de a semna o carte, concepută și editată de Gheorghe și Mariana Mustață, apărută în editura „Vremea” (în București, 2011, 439 pagini), sub titlul „Incidențele mele cu lumea”. Rețin dedicația îngrijitorului principal al ediției: Domnului Ștefan Negrea: „Mă simt onorat să îmi pot oferi această carte în amintirea marelui profesor Gheorghe Hasan, un

prieten comun, 27.05.2011”. Lipsește numele Didinei (Alexandrina), soția mea, fiind decedată la 2 mai 2011. Era bună prietenă cu Valeria Hasan, soția savantului. Și mai este ceva, domnul Mustață știa că am avut o îndelungată corespondență cu Gheorghe Hasan, și mi-a cerut să îi trimit din cele mai relevante scrisori. Din păcate, nu aveam ochi decât pentru a-i alina suferința Didinei care se apropia grăbită spre lumea de dincolo. Le voi folosi în romanul non-fiction în curs de pregătire, intitulat „Dragoste dincolo de moarte” – roman în mai multe volume, care se vrea o frescă a societății în care am trăit, cu accent pe oamenii deosebiți pe care i-am întâlnit. Se bazează pe cele 63 caiete scrise *sur place*, începând din 1940, când aveam 10 ani. Deci ma voi exprima prin gândirea vârstei respective, mereu alta, întocmai ca Ionel Teodoreanu în „La Medeleni”.

Activitatea de cercetare biologică a fost la fel de importantă ca și activitatea didactică bazată pe date și concepții originale. O listă a publicațiilor, pusă cu amabilitate la dispoziția mea, cuprinde următoarele titluri:

– **9 lucrări** publicate în engleză și germană în străinătate (1991–2003), singur sau în colaborare cu Mariana Mustață, Ionel Andreescu, Mariana Colia și Aurel Lozan prezentate la manifestări științifice, ținute la Chișinău, Tainan (Taiwan), Iași, Giessen, Lozan, Linz, Koszeg. Toate se referă la populații complexe de specii parazitoide de Hymenoptere.

– **162 de lucrări** publicate în română, engleză și germană în periodică românești, singur sau în colaborare (1965–2011), în diferite domenii ale biologiei, taxonomia ecologie acvatică inclusiv marină, ecologie terestră, etologie, biodiversitate, entomologie, cu precădere parazitologie, biosemiotică, biologie generală, istoria biologiei, protecția mediului etc, deci din toate mediile naturale și antropizate existente în România

– **6 articole** publicate în Revista de dialog ortodox – „Epifania”, semnate cu Mariana Mustață (2010–2012), subiecte tratate: homocromia și mimetism; memoria celulelor și organelor, neuronii-oglină (neuronii lui Dumnezeu). De subliniat că în această lucrare autorii pledează cu argumente pentru „împăcarea” religiei cu știința, concepte împărtășite și de autorul acestui articol *Laudatio* (că merită din plin)

– **16 articole** publicate în buletinul informatic al Universității A.I. Cuza și în diferite reviste culturale și științifice despre biologi din Moldova (din dreapta Prutului) cu unele excepții apărute în perioada 1986–1997

– **8 articole** apărute în rezumat în diferite publicații având variate teme biologice

Cărți de biologie publicate în diferite edituri

Prolificul autor a elaborat și publicat nu mai puțin de 30 de volume cu tematică variată din domeniul biologiei. Mă voi limita la prezentarea subiectelor abordate

– *Colecția academică Fauna României*: volumul Hymenoptera, fam. Ichneumonidae, subfam. Mesochorinae (cu Mihai Constantineanu, în 1982)

– *Cărți entomologice*: entomofași și utilizarea lor în ecosistemele agricole (în colab, 1988) și în ecosistemele horticole (în colab., 1989), Ioan Borcea: Opera Entomologică (2006); Ciochia V. et. al.: Afidele (în colab., 2008)

– *Cărți de zoologie*: zoologie generală (colab., 2001); Regnurile lumii vii (colab., 2004)

– *Cărți de ichtologie*: Ioan Borcea, Opere volumul I, ihtio fauna Mării Negre (colab., 2006)

– *Cărți de parazitologie*: Afide dăunătoare și complexul de parazitoizi (colab., 2000); Rolul biocenozelor de parazitoizi în biocenoze (colab., 2001)

– *Cărți de ecologie*: Ecologie somatică (colab, 2001); Biologie marină (2001); decalog ecologic (2005)

– *Cărți de Freatobiologie*: C. Motaș. Opere volum I: Freatobiologia (îngrijitori ediție: Gh. Mustață, N. Barabaș, Șt. Negrea, 2007)

– *Cărți de biologie*: Eseuri de Biologie I (2001) și II (2003); Homocromie, Mimetism, Antropomorfism (colab., 2013)

– *Cărți despre Origine, Evoluție și Evoluționism* (Gh. Mustață, 2001); Homosapiens, origine și evoluție (idem, 2002); Evoluția și Evoluționismul la începutul Mileniului III (2003); Evoluția prin asociere și edificarea organismelor (2009 și 2010); Pe urmele evoluției (2011)

– *Cărți despre protecția naturii și a artei*: Plăgile ecologice amenință viitorul omului și al planetei (2008); Biologia în conservarea opereii de artă (Mariana Mustață primul autor, 2009)

– *Cărți despre religie versus biologie*: Cu Părintele Ghelasie despre originea omului. Antropologie creștină (2004), cu Avva Ghelasie despre îngeri (2008).

Lista lucrărilor profesorului Gheorghe Mustață, Mariana Mustață et. al. se încheie cu o listă a Contractelor efectuate (pag. 19–21).

Simpla înșiruire a cărților copleșește prin varietatea titlurilor și profunzimea conținutului și prin munca titanică depusă de soții Mustață și colaboratorii lor, muncă cu bibliografia și prelucrarea datelor, elaborarea considerațiilor creatoare, închegarea ideilor și a concepțiilor originale.

Ce pot spune în final, domnului profesor Gheorghe Mustață, cu prilejul anului aniversar? Un filosof antic, Socrate dacă nu mă înșel, celebrul filosof care nu a lăsat nimic scris, aflat la vârsta senectuții, răspundea cu modestie unui discipol că el, pe măsură ce treceau anii, își dădea seama tot mai mult, că, de fapt, nu știe nimic. Iată că și prietenul nostru, peste milenii a dat dovadă de aceeași modestie. Citez din scrisoarea sa, datată 4 februarie 2013:

„În acest an împlinesc 75 de primăveri. Nu știu când a trecut timpul și nici nu știu ce am făcut în viață. Nu știu cine mai este cu adevărat în jurul meu. Am fost așa cum am fost și dacă ar fi să o iau de la început, cred că tot pe cărările acestea voi merge.

Dacă vă îmbie sufletul, puneți pe hârtie câteva gânduri despre omul care am fost, așa cum am fost. Cu siguranță voi lua aceste gânduri cu mine și voi trece cu ele prin toate vămile în împărăția de dincolo”.

Eu fiind o fire optimistă, deși mai în vârstă ca Domnia sa, îl asigur că e cazul să țină capul sus, pentru că lasă drept moștenire urmașilor, cărțile sale pline de înțelepciune scrise cu har scriitoricesc.

Închei cu urarea academică: „VIVAT, CRESCAT, FLOREAT” și cea românească: „LA MULȚI ANI, CU SĂNĂTATE!”